

ป่าชุมชนตำบลผักไหม

ประวัติชุมชน

ตำบลผักไหมเดิมขึ้นกับตำบลห้วยเหนือ อำเภออุซัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยหลวงประสิทธิ์เป็นกำนันตำบลในขณะนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ได้รับการแยกตำบลใหม่เป็นตำบลผักไหม อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ และต่อมาถูกยุบรวมกับตำบลกล้วยกว้าง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. ๒๔๘๕ เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น จึงได้แยกตำบลใหม่อีกครั้ง โดยเป็นตำบลผักไหม อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงได้แยกออกจากอำเภออุทุมพรพิสัยมาขึ้นกับกิ่งอำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ หรืออำเภอห้วยทับทันในปัจจุบัน ชื่อตำบลผักไหม มาจากชื่อผักไหมที่ขึ้นตามท้องนามากในช่วงฤดูฝน ผักไหมมีลักษณะใบเล็ก ๆ คล้ายใบบัวบก ดอกสีม่วง รับประทานได้ ผู้คนจากตำบลผักไหมย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านหนองเหล็ก-ธาตุน้อย, ต.เมืองหลวง อ.อุทุมพรพิสัย และ ต.พิมาย อ.ปรางค์กู่ จังหวัดศรีสะเกษ

งานอนุรักษ์

จุดเริ่มต้นหรือแรงบันดาลใจในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน (กลุ่ม) หรือเครือข่ายชุมชน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จากการที่ป่าในพื้นที่ตำบลผักไหม มีสภาพเสื่อมโทรมจากการบุกรุกเพื่อจับจองเป็นที่ทำกิน ตัดไม้ ปัญหาไฟป่า การผ่านเข้าออกผืนป่าอย่างไม่จำกัด จากผู้คนที่ต่างถิ่นและในพื้นที่เข้าไปเก็บของป่า และใช้ประโยชน์จากป่า โดยไม่มีการดูแลรักษาเป็นเวลาหลายๆ ปี ทำให้ป่าเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านแต่ละชุมชนบางส่วนเห็นปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงต้องการหาวิธีดูแลรักษาโดยชุมชนเอง โดยมีการสร้าง

กฎเกณฑ์การเข้าใช้ประโยชน์ ยับยั้งการเข้าจับจองพื้นที่เพิ่ม แต่ก็ยังไม่มีกรรมรวมตัวอย่างเป็นรูปพลังที่ชัดเจน จึงไม่ค่อยได้ผลเท่าที่ควร

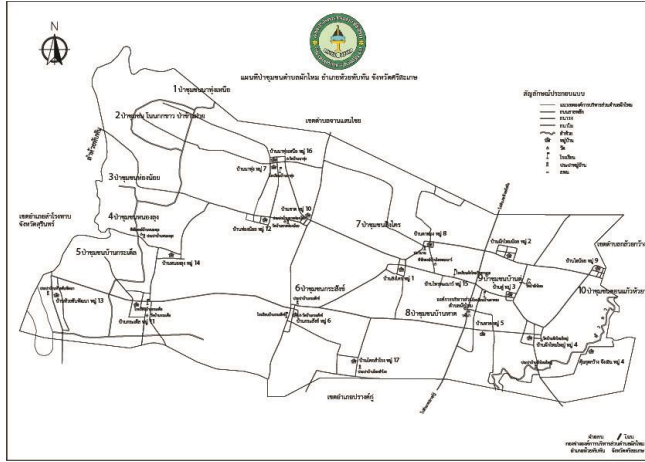
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมได้ออกประชาคมจัดทำแผนพัฒนาตำบลผักไหม ทั้ง ๑๗ หมู่บ้าน พบว่า ประชาชนได้เสนอปัญหาการบุกรุกที่สาธารณะ และปัญหาการเสื่อมโทรมของป่าและทรัพยากรธรรมชาติในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม ซึ่งเป็นปัญหาที่หลายชุมชนมีความต้องการให้มีการดำเนินการดูแล และแก้ไขปัญหา ด้วยการอนุรักษ์ ป่าสาธารณะที่มีอยู่ เพื่อป้องกันการบุกรุกที่อาจจะเกิดขึ้น จากข้อมูลพื้นที่ป่าในเขตพื้นที่ตำบลผักไหม มีประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ แต่เมื่อสำรวจข้อมูล พบว่ายังคงเหลือประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ เท่านั้น ผู้นำ ชาวบ้านจึงต้องการให้กลับมาเป็นป่าเหมือนเดิม เป็นมรดกสืบชั่วลูกชั่วหลานต่อไป ผู้บริหาร สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ผู้นำท้องที่ และประชาชนทุกภาคส่วนตระหนักในปัญหา จึงได้ร่วมเสนอบรรจุปัญหาดังกล่าวเข้าแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม เพื่อจะได้ดำเนินการอนุรักษ์ ป่าชุมชนเป็นป่าชุมชนตลอดจนฟื้นฟูชีวิตในป่า เพื่อเป็นป่าชุมชนที่ชุมชนเป็นผู้ดูแล ชุมชนเป็นผู้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนตลอดไป องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ดำเนินการประชาคมหมู่บ้านทั้ง ๑๗ หมู่บ้าน โดยมีตัวแทนจากส่วนราชการ วัด โรงเรียน ผู้นำ ในรูปคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม เพื่อรับฟังปัญหาความต้องการของแต่ละหมู่บ้าน นำมาจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า เกือบทุกหมู่บ้านปัญหาเรื่องการบุกรุกที่สาธารณะ โดยเข้าไปจับจอง แผ้วถางเป็นที่ทำกิน และเข้าไปตัดต้นไม้

ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ในการประชาคมระดับตำบล ได้มีการนำปัญหาดังกล่าวเสนอเพื่อบรรจุในแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม เนื่องจากปัญหาดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือมีหน่วยงานใดเข้ามาดำเนินการแต่อย่างใด สภาองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหมเห็นชอบให้ดำเนินการอนุรักษ์ ป่าชุมชนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยแต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับตำบลขึ้น และสรรหา แต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนในระดับหมู่บ้านโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ได้แต่งตั้งคณะกรรมการป่าชุมชนระดับตำบล ประกอบด้วยตัวแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม ผู้ใหญ่บ้าน ๑๗ หมู่บ้าน จำนวน ๒๙ คน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ ดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม คณะกรรมการหมู่บ้าน รวมทั้งเป็นตัวหลักในการดำเนินกิจกรรม

ศูนย์พัฒนาป่าชุมชน

จัดทำโดย องค์การบริหารส่วนตำบลฝักไหม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และเกษตร

๑. ป่าชุมชน

๑.๑ ป่าโนนกอกขาว ป่าข้าวฝาย บ้านนาทุ่ง หมู่ที่ ๗
ประวัติความเป็นมาของป่า เดิมมีพื้นที่เหลือ ๓๕๙ ไร่ ชาวบ้านสละพื้นที่ครอบครอง ๓๙๗ ไร่ รวมเป็น ๗๕๐ ไร่ ป่าแห่งนี้เมื่อก่อนจะเป็นที่จับจองของเกษตรกรในชุมชน มีการถางป่าเพื่อปลูกพืช เช่น ปอ ข้าวไร่ ต่อมาเมื่อประมาณ ๗๐ ปีที่ผ่านมา ชาวบ้านที่ทำไร่ ไม่ค่อยได้ผล เนื่องจากเป็นที่ลุ่ม เมื่อถึงหน้าฝน น้ำในลำห้วยทับทันล้นฝั่งและไหลเข้าท่วมพื้นที่ดังกล่าว ทำให้ชาวบ้านเลิกทำไร่ คนที่ไปสร้างบ้านอยู่ในบริเวณนั้น ก็อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน พื้นที่ป่าจึงเริ่มฟื้นขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ ป่าชุมชนนาทุ่งเหนือ (ป่าบุ่งก้านเหลือง ท่าเกวียน ท่าควาย ป่าวังส้ม) บ้านนาทุ่งเหนือ หมู่ที่ ๑๖
ประวัติความเป็นมาของป่า เดิมมีพื้นที่เหลือ ๒๕๐ ไร่ ชาวบ้านสละพื้นที่ครอบครอง ๑๐๐ ไร่ รวมเป็น ๓๕๐ ไร่ เมื่อสมัยร้อยกว่าปีที่ผ่านมา มีผู้คนย้ายถิ่นฐานจากบ้านหนองห้าง ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฑมพรพิสัย จังหวัดศรี

สะเกษ ได้มาตั้งถิ่นฐานในที่นี้ ตั้งชื่อว่าบ้านนาทุ่ง ซึ่งสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบ ชาวบ้านที่มาอาศัยได้เริ่มมีการจับที่ทำกรเกษตรปลูกข้าวไร่ และปรับเปลี่ยนเป็นนาเพื่อปลูกข้าวในการบริโภค และเมื่อมีประชากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทำให้มีการบุกรุกทำลายป่า ปรับเปลี่ยนเป็นพื้นที่ทำนา และที่อยู่อาศัย ทำให้พื้นที่ที่เป็นป่าเหลือน้อยลงทุกวัน จนแทบจะไม่เหลืออีกเลย ในปัจจุบันสภาพป่าเหลือประมาณ ๓๐๐-๕๐๐ ไร่ในเขตพื้นที่หมู่ที่ ๑๖ ที่ดูแลและใช้ประโยชน์ร่วมกัน

การบริหารจัดการป่า และการอนุรักษ์ป่า

พื้นที่สีเขียวป่าชุมชนตำบลฝักไหม พื้นที่ ๓,๖๑๕ ไร่ แบ่งเป็นป่า ๓ ลักษณะ

๑.ป่าชุมชนที่เป็นผืนใหญ่ติดต่อกันในเขตลำห้วยทับทัน มีชุมชนดูแล ๕ หมู่บ้าน (หมู่ ๑๑ ,๑๔ ,๑๒, ๗, ๑๖) มีพื้นที่ ๑,๖๙๕ ไร่

๑.๑ ป่าชุมชนกระแตล-ห้วยชัน หมู่ ๑๑-๑๓ จำนวน ๕๐๐ ไร่

๑.๒ ป่าชุมชนหนองลุง หมู่ที่ ๑๔ จำนวน ๕๐ ไร่

๑.๓ ป่าชุมชนฝายห้องน้อย หมู่ที่ ๑๒ จำนวน ๔๕ ไร่

๑.๔ ป่าชุมชนโนนกอกขาวป่าข้าวฝาย หมู่ที่ ๗ จำนวน ๗๕๐ ไร่

๑.๕ ป่าชุมชนนาทุ่งเหนือ หมู่ที่ ๑๖ จำนวน ๓๕๐ ไร่

๒.ป่าชุมชนที่กระจายในชุมชนหมู่บ้านเรียกว่าป่าวัฒนธรรม มีป่าดงปู่ตา ป่าชาสาธารณะ จำนวน ๗ แห่ง และวัดสร้างป่า จำนวน ๒ แห่ง รวมพื้นที่ ๑๒๐ ไร่

๑.ป่าชาสาธารณะสิงไคร หมู่ที่ ๑ จำนวน ๖ ไร่

๒.ป่าชาสาธารณะบ้านคู หมู่ที่ ๓ จำนวน ๘ ไร่

๓.ป่าชุมชนดงปู่ตาบ้านกระสังข์ หมู่ที่ ๖ จำนวน ๕ ไร่

๔.ป่าชุมชนดอนแก้วไฮน้อย หมู่ที่ ๙ จำนวน ๕๐ ไร่

๕.ป่าชาสาธารณะบ้านกระแตล หมู่ที่ ๑๑ จำนวน ๖ ไร่

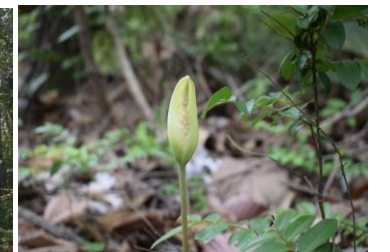
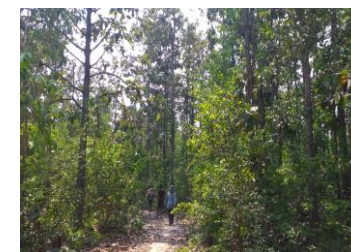
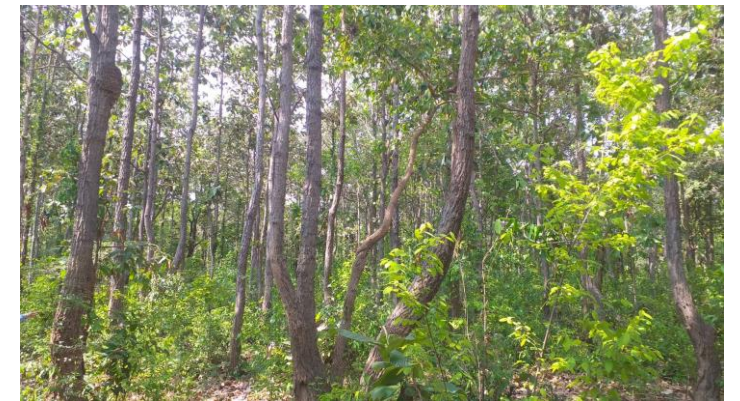
๖.ป่าชาสาธารณะ บ้านหาด หมู่ที่ ๕ จำนวน ๒ ไร่

๗.ป่าดงปู่ตาบ้านตาทอง หมู่ที่ ๘ จำนวน ๒ ไร่

๘.ป่าวัดหนองลุง หมู่ที่ ๑๔ จำนวน ๘ ไร่

๙.ป่าวัดฝักไหมน้อย หมู่ที่ ๒ จำนวน ๒๐ ไร่

๓.ป่าส่วนบุคคล(ป่าเศรษฐกิจ) กลุ่มธนาคารต้นไม้ ๑๐ กลุ่ม สมาชิกจำนวน ๒๗๑ ครอบครัว พื้นที่ ๑,๘๐๐ ไร่ (ตามคันทนา , หัวไร่ปลายนา,คูสระน้ำ)

ผลการพัฒนาตำบลผักไหม

๑. เกิดศูนย์พัฒนาป่าชุมชนเพื่อเพาะชำกล้าไม้ในการส่งเสริมปลูกป่าชุมชน ป่าหัวไร่ปลายนา ของชาวบ้าน ที่ตั้ง หมู่ ๑๔ มีกล้าไม้มากกว่า ๒๕๐๐ – ๕,๐๐๐ ต้น / ปี มีกล้าไม้ ยางนา พะยุง พะยอม ตะแบง สะเดา

๒. มีกิจกรรมปลูกป่าและขยายผลในพื้นที่ป่าหนองซีหมู หมู่ ๑๔ จำนวน ๑๕๐ ไร่ ๑,๒๐๐ ต้น

๓. ขยายงานด้านอนุรักษ์และปลูกป่า เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า วัฒนธรรมในพื้นที่วัดหนองลุง วัดผักไหมน้อย จำนวน ๑๘ ไร่

๔. วิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหมส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบนาแปลงใหญ่ ในพื้นที่ตำบลผักไหมภายใต้รูปแบบการขับเคลื่อน “วิสาหกิจชุมชน” รวมจำนวน ๓๓๑ ครัวเรือน ๔,๓๒๔ ไร่ โดยมีสมาชิกวิสาหกิจชุมชนศูนย์ส่งเสริมและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลผักไหม ๒๓๐ ราย พื้นที่ ๒,๘๘๒ ไร่

ปี ๒๕๖๐/๒๕๖๑ เกิดกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ล้านไร่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนไทเกษตรซัพพลาย สมาชิก ๔๕ ราย พื้นที่ ๔๓๙ ไร่

ปี ๒๕๖๑/๒๕๖๒เกิดกลุ่มเกษตรอินทรีย์ ล้านไร่ เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ตำบลผักไหม (กลุ่ม ๒) สมาชิก ๕๐ ราย พื้นที่ ๒๗๓ ไร่กลุ่มข้าวอินทรีย์ตำบลผักไหม สมาชิก ๔๑ ราย พื้นที่ ๔๔๔ ไร่เกิดกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนา เศรษฐกิจ และชุมชน กลุ่มทอเสื่อก กลุ่มทอผ้าฝ้าย กลุ่มทอผ้าไหม

๕. ชาวบ้านรวมกลุ่มเพื่อปลูกป่า ตามหัวไร่ ปลายนา เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าและขยายป่า ในหมู่ ๑,๕,๖,๗,๑๔,๑๖ จำนวน ๕ กลุ่ม ๒๕๐ ราย เนื้อที่ ๗๐๐ ไร่

๖. ปริมาณสัตว์เลี้ยงในชุมชนเพิ่มขึ้นจากการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์จากเดิม มี โค ๒,๐๕๓ กระบือ ๑,๒๕๕ ทั้ง ๑๗ หมู่ในรูปแบบธนาคารโคกระบือเพิ่มขึ้น ๒๑๐ ตัว

๗. ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ปีก “กลุ่มเลี้ยงไก่โคราช”ในพื้นที่ หมู่ ๑๔ จำนวน ๒๕ ครัวเรือน และเครือข่ายในพื้นที่ อ.ขุขันธ์ อ.สังขะ อ.อุทุมพร อ.สำโรงทาบ และอ.ราชสีเสลด

๘. เกิดกลุ่มบริหารจัดการน้ำเพื่อการเกษตร

-บ้านกระเตล ทำเป็นคลองลอย ๑๑๑ คน ๗๕๖ ไร่

-บ้านหนองน้อย ทำเป็นคลองลอย ๑๕๐ คน ๖๐๐ ไร่

-บ้านนาทุ่ง ทำเป็นท่อมุด ๑๐๒ คน ๑,๖๐๐ ไร่ ระยะทาง ๕ KM

๙. เกิดกิจกรรมพัฒนาชุมชนน่าอยู่ ทั้ง ๑๗ หมู่บ้านที่เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในรูปแบบ “สภาผู้นำชุมชน” โดยมี ม.๗,๑๖ เป็นเจ้าภาพหลักที่ทำหน้าที่ประสานงานกับ ๑๕ หมู่บ้านที่เหลือ ในการดูแลและใช้ประโยชน์จากการอนุรักษ์ ป่าและน้ำ การลด ละ เลิก การใช้สารเคมี ลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การบริหารจัดการขยะในชุมชนและที่สาธารณะ ป่าชุมชน

๑๐. เกิดศูนย์เรียนรู้เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ ศูนย์เรียนรู้ชุมชนพลังเกษตรสร้างสุข ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตร และขยาย ในหมู่ ๑,๗ จำนวน ๒ ศูนย์

๑๑. เกิดกลุ่มเยาวชนร่วมกันฟื้นฟู อนุรักษ์ป่า และเรียนรู้ตามวิถีชุมชน

องค์การบริหารส่วนตำบลผักไหม Tel ๐๘๖๔๒๘๔๒๘๖